

Notat

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Notat til Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg om anmodning om afgivelse af tredjeparts indlæg i sagen 17764/22, C.O.C.G. m.fl. mod Litauen, ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

1. Indledning

Storkammeret ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) behandler i øjeblikket en sag mod Litauen om foranstaltninger imod instrumentalisering af irregulære migranter.

2. Sagens faktiske omstændigheder

Sagen omhandler fire tredjelandsstatsborgere, der fra Belarus forsøgte at krydse grænsen til Litauen. Det bemærkes, at der er betydelig uenighed mellem sagens parter om sagens faktum, herunder særligt om de pågældende personer har været udsat for såkaldte "summary returns" (push backs).

Klagerne har anført, at de ved flere lejligheder i marts og april 2022 forsøgte at krydse den belarussisk-litauiske grænse til fods, men at de blev sendt tilbage af litauiske grænsevagter til belarussisk område uden mulighed for at indgive asylansøgning, idet de blev råbt ad og truet med vold mv. Senere i april 2022 krydsede klagerne på ny den belarussisk-litauiske grænse og kontaktede litauiske frivillige, som bistod i indgivelse af en anmodning til EMD om foreløbige foranstaltninger. EMD traf samme dag afgørelse om, at de ikke måtte udvises af Litauen før den 6. maj 2022. Alligevel blev de samme aften pågrebet af grænsevagter, som sendte dem tilbage til Belarus. Ansøgerne rejste ind i Litauen igen, hvor de søgte asyl, men de blev efterfølgende anbragt på et "Foreigners' Registration Centre", som de ikke kunne forlade.

Litauen har hertil påpeget, at klagerne ved deres første pågribelse oplyste, at de ikke ønskede at blive i Litauen, da deres endelige destination var Spanien. Klagerne præsenterede falske tilbagerejsedokumenter (Laissez-passer) til Spanien og hævdede, at de havde ret til at opholde sig i Litauen og rejse videre til Spanien. De søgte ikke om asyl, og de litauiske grænsevagter afviste derfor klagerne ved at sende dem tilbage til Belarus og henviste dem i stedet til en lovlig grænseovergang. Ifølge de litauiske myndigheder blev der først ved den sidste pågribelse, hvor klagerne ulovligt krydsede den belarussisk-litauiske grænse, indgivet en asylansøgning, hvorefter klagerne blev indlogeret på et modtagecenter.

10. juli 2024

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Asyl og Visum
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Klagerne har blandt andet i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 2 og 3 om ret til livet og forbuddet mod tortur mv., klaget over, at de ved flere lejligheder er blevet sendt tilbage til Belarus, der ikke er et sikkert tredjeland, uden at have fået mulighed for at søge asyl i Litauen, og at de litauiske grænsevagter under hver tilbagesendelse ydmygede dem, truede dem med vold og undlod at yde dem humanitær og lægelig bistand.

Klagerne har endvidere henvist til artikel 4 i protokol nr. 4 i EMRK, hvor de har klaget over, at de har været genstand for kollektiv udvisning, uden at der er foretaget en undersøgelse af deres individuelle situation, og uden at de har haft reel og effektiv adgang til lovlige indrejsemuligheder.

Klagerne har desuden henvist til, at de i strid med EMRK artikel 5, stk. 1, om personlig frihed, blev frihedsberøvet uden nogen individuel vurdering af deres forhold, samt at de efter artikel 5, stk. 2, ikke er blevet underrettet om grundene til deres frihedsberøvelse og i henhold til artikel 5, stk. 4, at de ikke kunne anfægte deres frihedsberøvelse, fordi loven om udlændinges retsstilling indeholder bestemmelser om automatisk frihedsberøvelse af asylansøgere.

Litauen har bestridt klagerens fremstilling af fakta og understreget, at klagerne selv har bragt sig i den pågældende situation ved ikke at gøre brug af legale muligheder for at søge asyl ved grænseovergangssteder eller ved den litauiske ambassade i Belarus og i stedet *"opted to take part of the hybrid attack of Belarus against the Republic of Lithuania."*

3. Regeringens interesse i sagen

Sagen rejser efter regeringens opfattelse principelle politiske overvejelser om beskyttelsen af EU's eksterne grænser, navnlig for så vidt angår fremmede staters anvendelse af instrumentalisering og medlemsstaternes ret til håndtering heraf.

Sagen rejser endvidere spørgsmål om fortolkning af forbuddet mod kollektiv udvisning. EMD har tidligere afsagt dom i klagesagen N.D. og NT mod Spanien (sagsnr. 8675/15 og 8697/15), hvori indgik en vurdering af kollektiv udvisning, som må forventes at indgå som fortolkningsbidrag i nærværende sag dog således, at fremmedede magters anvendelse af instrumentalisering forventeligt vil indgå særskilt. Regeringen finder i den forbindelse, at der i sagen bør argumenteres for, at medlemsstaterne i en situation, hvor en stat udsættes for instrumentalisering, bør have mulighed for – ved iagttagelse af forbuddet mod refoulement – at imødegå denne sikkerhedssituation.

Derudover finder regeringen, at sagen giver anledning til at udvise solidaritet med medlemsstater, som har været udsat for instrumentalisering, i deres ret til at imødegå en sikkerhedssituation.

Regeringen vil på den baggrund anmode om EMD's tilladelse til at afgive tredjepartsindlæg i sagen. Det danske indlæg vil blive holdt i overordnede termer

med fokus på det politiske i sagen. Det bemærkes, at andre ligesindede lande forventes at anmode om at afgive tredjepartsindlæg i sagen.

Det bemærkes, at der er risiko for, at Litauen taber sagen. Dette kan dog efter regeringens opfattelse ikke føre til en ændret vurdering af den politiske betydning af sagen.

Det bemærkes i øvrigt, at der p.t. verserer flere andre sager om instrumentalisering og medlemsstaters håndtering heraf ved EMD, der ligeledes må forventes at have samme principielle politiske betydning.